

دخلوخروج

شنبه ۲۶ مرداد ۱۳۹۸ - شماره ۲۹

خراسان شماره ۱۷۳

پرونده روز

بررسی الزامات بهبود نسبی وضعیت اقتصادی با وجود چالش‌های سنگین پیش رو

جیب مردم منتظر اصلاحات ساختاری اقتصاد

محمدحجتگو
روزنامه نگار

- انتظار مثبت برای رشد اقتصادی**

باید اذعان کرد که آمارهای امیدوار کننده فعلی برای اقتصاد ایران، واقعاً غیر واقعی نیستند. هم اکنون آخرین پیش بینی ها از جمله پیش بینی صندوق بین المللی پول حاکی از این است که نرخ رشد اقتصاد ایران امسال همچنان منفی و حدود ۶ درصد است، اما در سال آینده میلادی این رقم به حدود ۰/۲ درصد خواهد رسید و روند مثبت تا سال ۲۰۲۴ ادامه خواهد یافت. این به سهم خود، نشانه ای مثبت است. اما اقتصاد ایران واقعاً چقدر خوب خواهد شد؟

اگر نگاهی به سال های گذشته داشته باشیم، می بینیم که متوسط (ساده) نرخ رشد تولید ناخالص داخلی ایران از ابتدای دهه ۹۰ تا انتهای سال ۹۷، با احتساب درآمدهای نفتی حدود یک درصد و بدون نفت حدود ۲ درصد بوده است. هر چند در سال ۹۵ پس از برجام که شرایط صادرات نفت مطلوب بود، این نرخ ها به ارقام رویایی ۱۲/۱ و ۶/۹ درصد رسید.

بنابراین به نظر می رسد که برای سال های آینده، اگر اتفاق خاصی در ساختار و زیرساخت های اقتصادی کشور رخ ندهد، روند غیر منتظره و قابل توجهی را غیر از آن چه تاکنون بوده از اقتصاد ایران نباید انتظار داشت. به خصوص این که به نظر نمی رسد فشارها برای کاهش تولید نفت کشور، چندان مقطعی باشد.

- بارقه های امید در بازار کار**

اتفاق مثبت دیگری که به تازگی رخ داده، کاهش نسبتاً قابل توجه نرخ بیکاری، در اوج شرایط سخت اقتصادی ماه های اخیر است. نرخ بیکاری در بهار امسال در حالی به ۱۰/۸ درصد کاهش یافت که در بهار سال ۹۷، ۱۲/۱ و در کل سال ۹۷، ۱۲ درصد ثبت شده بود. جالب این جاست که گزارش تحلیلی مرکز آمار ایران از مقصدیابی نیروی کار در بهار نشان می دهد که این اتفاق نه به دلیل کاهش نرخ مشارکت نسبت به بهار ۹۷ (۴۰/۶ نسبت به ۴۱/۱) رخ داده بلکه، جریان جابه جایی نیروی کار در کشور بین سه گروه شاغل، بیکار و غیر فعال (تاامید از جست وجوی کار) به سود جمعیت شاغل کشور

	متوسط هزینه ها در سال ۹۸ (هزار ریال)	متوسط درآمد در سال ۹۸ (هزار ریال)	کسری بودجه خانوار (هزار ریال)	کسری بودجه خانوار نسبت به درآمد (درصد)
کل	۵۱۲/۱۹۵	۴۹۷/۷۱۰	۱۴/۴۸۵-	۳-
دهک اول	۱۷۹/۶۰۵	۱۲۳/۳۵۲	۵۶/۲۵۳-	۴۶-
دهک دوم	۲۶۳/۲۹۶	۲۱۵/۱۵۹	۴۸/۱۳۷-	۲۲-
دهک سوم	۳۱۳/۲۶۷	۲۷۲/۸۱۲	۴۰/۴۵۵-	۱۵-
دهک چهارم	۳۵۵/۸۹۵	۳۲۵/۲۶۹	۳۰/۶۲۶-	۹-
دهک پنجم	۴۰۹/۲۹۴	۳۸۰/۷۶۲	۲۸/۵۳۲-	۷-
دهک ششم	۴۶۶/۱۱۵	۴۴۰/۵۰۴	۲۵/۶۱۱-	۶-
دهک هفتم	۵۴۵/۸۲۱	۵۱۶/۷۶۴	۲۹/۰۵۷-	۶-
دهک هشتم	۶۲۱/۹۳۶	۶۲۱/۰۸۴	۸۵۲-	۰
دهک نهم	۷۵۲/۲۰۲	۷۸۵/۴۸۹	۳۳/۲۸۷	۴
دهک دهم	۱/۲۱۴/۵۱۹	۱/۲۹۵/۹۰۷	۸۱/۳۸۸	۶

آیا به نظر کارشناس رسمی دادگستری می توان اعتراض کرد؟ این اعتراض در چه مرحله‌ای از روند پرونده قابل طرح است؟

■ مهلت اعتراض به نظر کارشناس در دادگاه عمومی حقوقی

مهلت اعتراض به نظر کارشناس رسمی دادگستری در پرونده مطروحه در دادگاه عمومی حقوقی ، طرف یک هفته از تاریخ ابلاغ اختاریه می باشد و طرفین می توانند ظرف یک هفته از تاریخ ابلاغ اخطار به دفتر دادگاه مراجعه کنند و با ملاحظه نظر کارشناس چنان چه اعتراضی داشته باشند به طور کتبی اعتراض خود را اعلام کنند، ماده ۲۶۰ قانون آیین دادرسی دادگاه های عمومی و انقلاب

به نظر کارشناس دادگستری اعتراض کنید

در امور مدنی در این خصوص مقرر می دارد : « پس از صدور قرار کارشناسی و انتخاب کارشناس و ابداع دستمزد ، دادگاه به کارشناس اخطار می کند که ظرف مهلت تعیین شده در قرار کارشناسی ، نظر خود را تقدیم کند. وصول نظر کارشناس به طرفین ابلاغ خواهد شد ، طرفین می توانند ظرف یک هفته از تاریخ ابلاغ به دفتر دادگاه مراجعه کنند و با ملاحظه نظر کارشناس چنان چه مطلبی دارند نفیاً یا اثباتاً به طور کتبی اظهار کنند . پس از انقضای مدت یاد شده ، دادگاه پرونده را ملاحظه و صورت آماده بودن ، مبادرت به انشای رای می نماید. »

موضوعی که با توجه به تلاش های بانک مرکزی در خصوص تغییر نقشه ارزی کشور، نظم بخشی به ورود ارز صادراتی (کنال های ورود و خروج ارز)، کنترل واردات کالاهای کم اهمیت و همچنین کاهش وابستگی به کنال های خاص ارزی روی داد. به طوری که هم اینک چندین هفته است که نرخ ارز در کنال ۱۱ هزار تومان ثابت مانده و حتی احتمال افت نسبی آن نیز وجود دارد. ثبات فعلی نرخ ارز این پیام را با خود به همراه دارد که نوسانات قیمتی گذشته، تا حد زیادی کنترل شده و زمینه برای تغییر ساختارهای اقتصادی کشور در جهت رشد تولید و اشتغال مهیاست.

- جیب مردم چگونه است؟**

تحولات مثبت اقتصادی در سطح کلان در حالی هم اینک رخ نموده است که در سطح خرد، وضعیت معیشتی مردم نیز تعریف چندانی ندارد. محاسباتی که توسط شبکه کانون های تفکر ایران (ایتان) با توجه به داده های درآمد و هزینه خانوار در ابتدای امسال انجام شده، نشان می دهد که خرج خانوارها در ۷ دهک، با دخل آن ها هم خوانی ندارد. (با فرض حفظ رفاه سال ۹۷). به طوری که تنها دو دهک بالای جامعه دارای مازاد بودجه بوده و حتی دهک بعد از آن ها نیز دارای مازاد بودجه نیست. این داده ها به همراه روند شاخص هایی نظیر ضریب جینی نشان می دهند که فاصله طبقاتی میان فقیرترین قشرها با پردرآمد ترین قشرهای جامعه روز به روز در حال افزایش است و این نابرابری تحمیلی، بیش از پیش قشرهای کم درآمد و متوسط را متاثر می سازد. شاید این وضعیت را بتوان مهم ترین چالش اقتصاد ایران در سال های اخیر و پیش رو دانست.

- کارایی و عدالت دو چالش اصلاحات ساختاری دولت**

در مقدمه به سه سوال درخصوص وضع کنونی اقتصاد ایران اشاره کردیم. در ادامه نیز دیدیم که آمارهای کلان دولت و برداشت های مردم در سطح اقتصاد خرد، هر دو صحیح بوده اند. با این حال، تنها سوالی که برای رفع تناقض افق های نسبتاً خوب با وضع جیب مردم باقی می ماند این است که آیا برای بهبود وضعیت کنونی، تلاش حداکثری انجام شده است یا نه؟ و این که در صورت منفی بودن چه اقداماتی باید در اولویت باشد؟

همان گونه که گفته شد، منشأ عمده تلاطم های اقتصادی در سال ۹۸ و گذشته، به نرخ ارز مربوط بود. عاملی که آرام

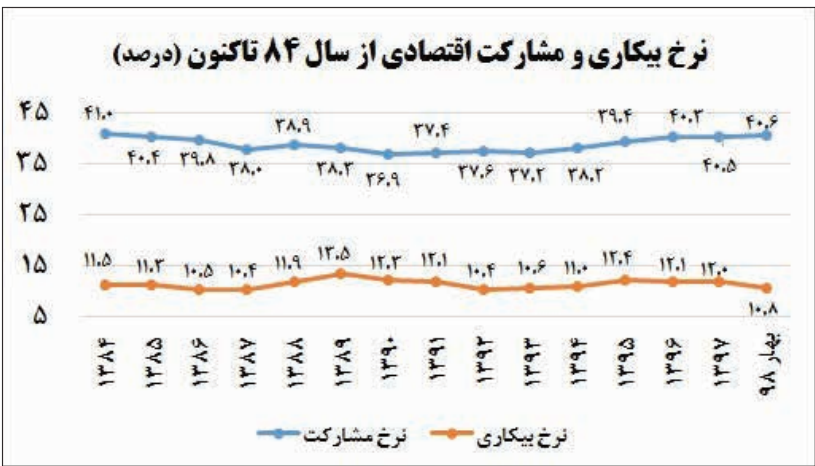
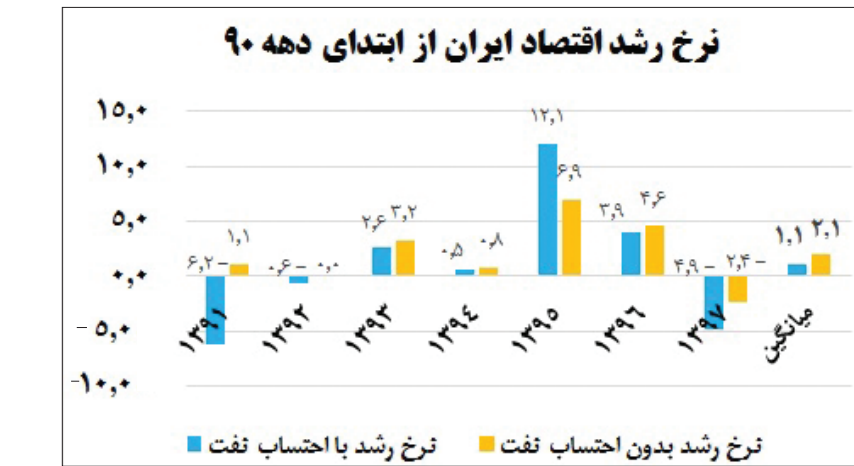
■ مهلت اعتراض به نظر کارشناس در مرحله مقدماتی پرونده در دادسرا
مهلت اعتراض به نظر کارشناس در مرحله مقدماتی پرونده در دادسرا ظرف یک هفته از تاریخ ابلاغ اخطاراست، ماده ۱۶۱ قانون آیین دادرسی کیفری در این خصوص مقرر می دارد : « جز در موارد فوری پس از پرداخت دستمزد ، به کارشناس اخطار می شود که ظرف مهلت تعیین شده در قرار کارشناسی ، نظر خود را تقدیم کند مراتب وصول نظر کارشناس به طرفین ابلاغ می شود. طرفین می توانند ظرف یک هفته از تاریخ ابلاغ ، جهت ملاحظه نظر کارشناس به دفتر بازپرسی مراجعه و نظر خود را به طور کتبی اعلام کنند. »

گرفتن آن، توانست چشم اندازهای مثبتی را برای اقتصاد ایران ایجاد کند. البته به روایت آمار، دیدیم که برای این چشم اندازهای مثبت، برد زیادی نمی توان قائل بود. بنابراین در شرایط کنونی، که دولت با کسری بودجه حدود ۱۰۰ هزار میلیارد تومانی روبه روست این اصلاح ساختار، آن هم با رویکردهای فوری و اساسی اهمیت بیشتری می یابد. دولت به تازگی در برنامه اخیر خود، درخواستی از شورای عالی هماهنگی اقتصادی داشته که براساس آن، بخش قابل توجهی از کسری بودجه با منابع صندوق توسعه ملی برطرف شود. موضوعی که انتقاد کارشناسان و مرکز پژوهش های مجلس را نیز در پی داشته است.

- یارانه های ارزی و انرژی ۲، راهکار خروج از معضل معیشت**

از طرف دیگر، سازمان برنامه، برنامه اصلاح ساختار بودجه را ارائه کرده که در آن، ذیل هزینه کرد کارا به تأمین حداقل های معیشتی برای عموم مردم و قشرهای آسیب پذیر و اصلاح یارانه های نقدی اشاره شده است. در این زمینه آن چه تاکنون از رفتار سیاستی دولت بر می آید، پرهیز از رفتن به سوی نظام یارانه ای هوشمند برای توزیع کالاهای اساسی است. دولت قرار است در حالی یارانه ۱۴ میلیارد دلار ارز را در بازار کالاهای اساسی هزینه و بازار این کالاها را تنظیم کند که تاکنون، هیچ نتیجه مثبتی از این سیاست حاصل نشده و به اذعان گزارش های مختلف، قیمت این کالاهادر بازار به قیمت ارز آزاد آن ها نزدیک شده است. این در حالی است که اگر این منابع بین ۷ دهک معادل با ۵۶ میلیون نفر توزیع شود، بودجه خانوارها دستخوش تحول قابل ملاحظه ای خواهد شد. به این صورت که با فرض قیمت سامانه تیما برای هر دلار که هم اینک در حدود ۱۱ هزار و ۳۰۰ تومان است، به هر نفر ماهانه حدود ۲۳۵ هزار تومان تعلق خواهد گرفت؛ در این جا لازم است اشاره ای به حذف یارانه پردرآمدها نیز داشته باشیم. برخلاف الزامات قانونی، حدود پنج سال است که دولت علاقه و نشانه ای مبنی بر شناسایی و حذف یارانه دهک های پردرآمد از خود نشان نداده است.

در بخش دیگری از سند اصلاح ساختار بودجه و ذیل درآمد زایی پایدار، به اصلاح نظام یارانه انرژی اشاره شده است. یارانه هایی که پرداخت بی حساب و کتاب آن ها، ایران را تبدیل به یکی از بزرگ ترین کشورهای ارائه دهنده یارانه پنهان در دنیا کرده است. حجم بیش از ۹۰۰ هزار میلیارد تومان یارانه پنهان در اقتصاد ایران در حالی سالانه پرداخت می شود که نشانه ای از حرکت دولت به سوی توزیع عادلانه آن دیده نمی شود. توزیعی که همه مردم به یک اندازه از موهبت های خدادادی این سرزمین بهره مند شوند. نمونه آن را می توان در موضوع کارت سوخت مشاهده کرد. اقدامی که دولت بعد از حذف بی دلیل این ابزار مهم، تنها به دلیل مهار قاچاق سوخت رو به آن آورده است. این ها نمونه هایی از چالش های کارایی و عدالت برای اصلاحات ساختاری دولت بود. در زمینه های دیگر نیز می توان به کندی تصمیم گیری ها برای افزایش شفافیت اقتصادی، تکمیل نظام مالیاتی و… اشاره کرد که همگی دست دولت را برای فوری ترین اقدامات اصلاحی در اقتصاد ایران از نوع بازتوزیع منابع و درآمدها بسته است. براساس این موارد باید گفت که تلاش دولت برای اصلاح وضع موجود نمره قابل قبولی ندارد و با این روند، انتظار نمی رود که بهبودهای رخ داده، پایدار و بلندمدت باشند.

بزنگاه انتخاب میان خوب و خوب‌تر

انتخاب بین خوب و خوب تر همیشه یکی از انتخاب هایی است که بیشتر از آن که شما متوجه بشوید ذهن شما را به خود مشغول می کند. واقعیت این است که آدمی دوست

دارد، با توجه به امکاناتی که دارد بهتری ن بهره، لذت و خوشی را تجربه کند. درست همین جاست که انتخاب میان خوب و خوب‌تر جلوه پیدا می کند. زمانی که شما تصمیم می گیرید لذت بیشتری را برای خود فراهم کنید یا این که گزینه دوست داشتنی تر را انتخاب کنید. واقعیت این است که انتخاب میان گزینه های خوب و خوب‌تر بیشتر با معیار لذت بیشتر بردن اتفاق می افتد. مثلاً شما دو ساعت شنا در استخر را ترجیح می دهید یا در این روزهای گرم ۴ ساعت شنا در استخر ؟ مسلماً بیشتر شما ۴ ساعت شنا را بیشتر دوست خواهید داشت چرا که لذت بیشتری می برید. یا یک مثال دیگر برای تان می زنم اگر شما نیز از دوستداران پاپ کورن باشید یک بسته ۱۰۰ گرمی آن را ترجیح می دهید و یا یک بسته ۴۰۰ گرمی؟ تقریباً پاسخ همه عاشقان پاپ کورن مشخص است.

اما این انتخاب میان خوب و خوب‌تر چگونه می تواند بزنگاه ما برای گول خوردن و خرج تراشی باشد؟ در ادامه شما را با یکی از حیله های پر کاربرد این دوراهی آشنا می کنم.

سمیه محمدنیا حنايي
روزنامه نگار

گول نخوریم

حالی قیمت بلیت تمام وقت ۵۵ هزار تومان است! به نظر شما حالا چه اتفاقی می افتد؟ همان منطق اقتصادی که قیمت دو برابری را قبول نمی کرد دست به انتخاب برای لذت بیشتر بردن می زند و با چنان توجیحی که کمی بیشتر پول پرداخت کنیم اما به جایش بتوانیم دو برابر خوش باشیم دست در جیب می شوید و بلیت تمام وقت را خریداری می کنید. در دنیای ما بسیاری از انتخاب ها و پول خرج کردن های ما براساس همین انتخاب میان خوب و خوب‌تر است در حالی که گاهی نمی شود آن طور که باید از گزینه خوب‌تری که انتخاب کرده ایم، بهره ببریم. مثلاً در استخر بعد از یک ساعت بیشتر زمان نیمه وقت خسته می شوید و بیرون می آید یا این که ته لیوان پاپ کورن تان خوراک سطل زباله می شود. مثال های دیگری هم هست مثلاً حجام باقی مانده از بسته اینترنتی که خرید کرده اید می ماند و اصطلاحاً می سوزد و…

پس زمانی که میان دو انتخاب خوب و خوب‌تر این چینیی ماندید، فکر کردن بهاین موضوع را که با اندک پول بیشتر چقدر عایدتان می شود برای آخرین فاکتور انتخاب کردن بگذارید و به جای آن از همان اول به جیب تان نگاهی بیندازید و در گام بعد به شرایط محدود کننده ای که پول شما را هدر می دهد.